

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันแนวโน้มการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ มีการเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น ภาคธุรกิจต้องยกระดับความสามารถในการดำเนินธุรกิจ จึงต้องแข่งขันกันด้วยความเร็ว การบริหารการกระจายสินค้าโดยภาพรวมจากความต้องการของลูกค้าและสถานการณ์ภายนอกเข้าสู่การจัดการทรัพยากรภายใน ดังนั้นการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การบริหารจัดการกระบวนการนำส่งสินค้าจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภคตลอดห่วงโซ่อุปทาน หรือโลจิสติกส์ เป็นเป้าหมายสำคัญที่ผู้ประกอบการใช้เป็นปัจจัยสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งโลจิสติกส์ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 14 กิจกรรม ได้แก่ การบริการลูกค้า การพยากรณ์และการวางแผนอุปสงค์ การบริหารสินค้าคงคลัง การติดต่อสื่อสาร การจัดการวัตถุดิบ กระบวนการสั่งซื้อ การหีบห่อและบรรจุภัณฑ์ อะไหล่และการให้บริการ การเลือกสถานที่ตั้งโรงงานและคลังสินค้า การจัดหาสินค้า/วัตถุดิบ การจัดการสินค้ารับคืน โลจิสติกส์ย้อนกลับ การจราจรและการขนส่ง และคลังสินค้าและการจัดเก็บ(กมลชนก สุทธิวาทีนฤพุดิและคณะ,2547:12) ค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์เป็นต้นทุนที่มีสัดส่วนที่ค่อนข้างมาก และมีผลต่อราคาสินค้าและบริการ ผู้ประกอบการสามารถที่จะดำเนินกิจกรรมโลจิสติกส์เองทั้งหมด หรือเลือกใช้บริการจากผู้ให้บริการทางโลจิสติกส์โดยเฉพาะที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและบริหารงานด้วยความเข้าใจในธุรกิจของลูกค้าอย่างถ่องแท้เข้ามารับช่วงให้บริการเชื่อมต่อกับความต้องการของการตลาดกับการผลิต สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการลดต้นทุนการดำเนินการเกี่ยวกับสินค้า การดูแล และการขนส่งสินค้าให้มีความรวดเร็วในการส่งมอบ ทำให้ข้อมูลข่าวสารมีความทันสมัยสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการ

ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ หรือธุรกิจ โลจิสติกส์ ดำเนินกิจกรรมโลจิสติกส์บางส่วน หรือทั้งหมดให้กับผู้ว่าจ้างภายใต้สัญญาเพื่อแลกเปลี่ยนกับค่าธรรมเนียม (ธนิต โสรัตน์,2549:75) ธุรกิจต่าง ๆ มักนิยมจ้างงาน โลจิสติกส์จากภายนอกที่เรียกว่า "Logistics Outsourcing" ในประเทศไทย โครงสร้างของผู้ประกอบการแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ กลุ่มแรกเป็นผู้ให้บริการรับเหมาช่วงงาน เช่น ตัวแทนออกของ ผู้ประกอบการคลังสินค้า ผู้ประกอบการขนส่ง ผู้ให้บริการตู้สินค้า เป็นต้น กลุ่มที่สองเป็นผู้ให้บริการรับงานตรงจากผู้ใช้บริการ เช่น ผู้ประกอบการขนส่งระหว่างประเทศ

ตัวแทนบริหารจัดการขนส่ง และตัวแทนออกของรับอนุญาต ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่มงานหลัก ได้แก่ การขนส่งสินค้า การจัดเก็บ ดูแลและบริหารคลังสินค้าและการติดสลากหรือบรรจุภัณฑ์ การให้บริการพิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงาน โลจิสติกส์ และการให้บริการงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และงานที่ปรึกษาด้าน โลจิสติกส์ การเปิดเสรีทางการค้าทำให้การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เป็นไปอย่างกว้างขวางกระจายไปทั่วทุกมุมโลก สำหรับประเทศไทยผู้ให้บริการ โลจิสติกส์ยังไม่มี ประสิทธิภาพพอในการแข่งขันกับธุรกิจต่างชาติ โดยเฉพาะการขาดความรู้ความเข้าใจในธุรกิจ ขาด บุคลากร ขาดเทคโนโลยีระดับสูง รวมถึงขาดข้อมูลเพื่อการวางแผน วิเคราะห์และปฏิบัติการใน ระดับ อุตสาหกรรมจนถึงในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ยังไม่มีมาตรฐานของข้อมูล ระบบ และ เอกสารที่จะสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานด้าน โลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงกันได้ในทุก ระดับ (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2548)

จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถือเป็นจังหวัดที่ส่งออกสินค้าเกษตรของไทยที่สำคัญ เพราะมีเขตแดน ติดต่อเชื่อมโยงเส้นทางขนส่งระหว่างไทย พม่า ลาว จีน โดยเฉพาะการขนส่งทางบกสามารถเพิ่ม ความเร็วในการจัดส่งสินค้าให้กับผู้ส่งออก และเป็นเส้นทางสายหลักตามแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ เหนือ-ใต้ ของรัฐบาล (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2548) แต่เนื่องจาก ผู้ประกอบการ โลจิสติกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีขนาดค่อนข้างเล็ก มีความสามารถ ให้บริการงาน โลจิสติกส์ที่ไม่ซับซ้อน มุ่งเน้นให้บริการเฉพาะด้าน และเฉพาะพื้นที่เป็นหลัก การ พัฒนาให้มีระบบ โลจิสติกส์ได้มาตรฐานสากล เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเป็นจุดปลายทางและประตู การค้าของภูมิภาคอินโดจีนและจีน เพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการคนไทย ด้านการให้บริการ การ ออกแบบกระบวนการให้ เป็นไป ตามความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การ ให้บริการได้ค่าใช้จ่ายที่คุ้มและเป็นจริง มีการเจรจาต่อรองเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้รับประโยชน์ ร่วมกัน และเพื่อให้บริการ โลจิสติกส์ได้รองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ข้อมูล ต้นทุนทางการบัญชีที่มีคุณภาพจึงจำเป็นสำหรับผู้บริหาร

ข้อมูลต้นทุนค่าบริการที่ถูกต้องเหมาะสมมีประโยชน์ต่อผู้บริหารเพื่อใช้ประกอบการ ตัดสินใจเกี่ยวกับการตั้งราคาค่าบริการ การออกแบบบริการ ตลอดจนการยกเลิกบริการ สะท้อนถึง กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริการนั้น ๆ โดยตรง ระบบต้นทุนกิจกรรมจึงเหมาะสมในการ นำมาใช้เป็นแนวทางในการคิดต้นทุนเพราะใช้หลักการปันส่วนค่าใช้จ่ายลงสู่กิจกรรมทำให้ได้ ต้นทุนกิจกรรมของสิ่งที่ต้องการหา และเป็นระบบที่ใช้ข้อมูลในเชิงคุณภาพในการพัฒนาระบบงาน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้ต้นทุนกิจกรรมกับธุรกิจ โลจิสติกส์ โดยการศึกษารายละเอียดจากธุรกิจ โลจิสติกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ผู้บริหารกิจการ โลจิสติกส์ที่ สนใจนำไปใช้ประโยชน์ในการคำนวณหาต้นทุนดำเนินงาน

## 1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางประยุกต์ระบบต้นทุนกิจกรรมกับธุรกิจโลจิสติกส์ในจังหวัดเชียงใหม่

## 1.3 ขอบเขตการศึกษา

### 1.3.1 ขอบเขตเนื้อหา

ในการศึกษารั้งนี้เพื่อประยุกต์ใช้ระบบต้นทุนกิจกรรมกับการคำนวณต้นทุนดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทราบต้นทุนและกิจกรรมหลัก ได้แก่ การขนส่งสินค้าทางถนนและคลังสินค้า การบริหารจัดการขนส่งสินค้า การบรรจุหีบห่อ การให้บริการเดินพิธีการศุลกากร (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2548) เพื่อใช้เป็นแนวทางอ้างอิงสำหรับธุรกิจโลจิสติกส์ในการนำระบบต้นทุนกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ต่อไป

### 1.3.2 ขอบเขตประชากร

ธุรกิจโลจิสติกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ จากหนังสือรวบรวมรายชื่อผู้ให้บริการโลจิสติกส์ Logistics Directory จดทะเบียนในจังหวัดเชียงใหม่จำนวนทั้งหมด 30 ราย(มูลนิธิโลจิสติกส์และการขนส่ง(ประเทศไทย),2548) ซึ่งการศึกษานี้มุ่งเน้นศึกษาธุรกิจโลจิสติกส์ที่มีคนไทยเป็นเจ้าของกิจการ โดยทำการสำรวจข้อมูลแบบเจาะลึกจากผู้ประกอบจำนวน 6 ราย นำมาศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ เพื่อเป็นตัวอย่างนำมาศึกษาลักษณะกิจการและต้นทุน ได้แก่

1. ผู้ประกอบการขนส่งทางถนนและคลังสินค้า 2 ราย
2. ผู้ประกอบการบริหารจัดการขนส่งสินค้า และบรรจุหีบห่อ 2 ราย
3. ผู้ประกอบการเดินพิธีการศุลกากร 2 ราย

### 1.3.3 วิธีการศึกษา

#### 1.3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

##### 1. ข้อมูลปฐมภูมิ

- รวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้บริหารระดับผู้จัดการฝ่าย หัวหน้าฝ่าย เกี่ยวกับกิจกรรม ขั้นตอน กระบวนการทำงานด้านต่างๆ รวมทั้งการเข้าร่วมสังเกตการณ์ปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ นำมาวิเคราะห์ ระบุกิจกรรม และตัวผลิตภัณฑ์ ต้นทุน เพื่อใช้คิดต้นทุนดำเนินงาน

##### 2. ข้อมูลทุติยภูมิ

- รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาโครงสร้างองค์กร และคำบรรยายลักษณะงานของธุรกิจโลจิสติกส์ และข้อมูลต้นทุนจากระบบบัญชีแยกประเภทของธุรกิจโลจิสติกส์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ และป็นส่วนต้นทุนเข้ากิจกรรม ตลอดจนคำนวณหาต้นทุนดำเนินงานแยกตามกิจกรรม

- ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ รายงานวิจัย การค้นคว้าอิสระ เอกสารประกอบการบรรยาย และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

### 1.3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และเข้าสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน เพื่อคำนวณ ต้นทุนดำเนินงานแยกตามกิจกรรม

### 1.3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยรวบรวมข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์การปฏิบัติงาน นำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดกิจกรรม ตลอดจนการนำเสนอโครงสร้างระบบต้นทุนกิจกรรมสำหรับคำนวณหาต้นทุนดำเนินงานให้กับ ธุรกิจโลจิสติกส์ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

## 1.4 นิยามศัพท์

**การประยุกต์** หมายถึง การนำมาใช้ การปรับใช้ หรือการดัดแปลง โดยการนำมาใช้นั้น ได้นำของเดิมมาเป็นแนวทางในการใช้ให้เกิดผลดีขึ้น หรือเปลี่ยนไปให้เกิดประโยชน์มากขึ้น (นิตยาเงินประเสริฐศรี,2542)

**ต้นทุนกิจกรรม (Activity Based Costing)** หมายถึง ระบบการบริหารต้นทุนที่เน้น และมุ่งความสนใจไปที่ กิจกรรมต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ หรือ บริการ โดยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จะถูกจำแนกเข้าเป็นต้นทุนของกิจกรรมก่อน จากนั้นจึงรวบรวมต้นทุนกิจกรรมเหล่านั้นเข้าเป็นต้นทุนของผลิตภัณฑ์ หรือบริการต่อไป (วร โขล ไชยวงศ์, มปป:ออนไลน์)

**ธุรกิจโลจิสติกส์ (Logistics Business)** หมายถึง ผู้ให้บริการภายนอกบริษัทที่นำเสนอบริการกิจกรรมของโลจิสติกส์แก่ผู้รับบริการ (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2548)

**กิจกรรมโลจิสติกส์** หมายถึง กระบวนการในการวางแผน ดำเนินการ และควบคุมประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการเคลื่อนย้าย การจัดเก็บสินค้า บริการ และสารสนเทศจากจุดเริ่มต้น การนำไปใช้งาน พร้อมกับควบคุมการเคลื่อนย้ายอย่างมีประสิทธิภาพ และการเคลื่อนที่พร้อมด้วยการจัดเก็บของวัตถุดิบ สินค้าคงคลัง สินค้าระหว่างกระบวนการ สินค้าสำเร็จรูป และข้อมูล ที่เกี่ยวข้องจากจุดเริ่มต้นของการจัดหาจนถึงจุดของการบริโภค โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้ตรง กับความต้องการของลูกค้า (กมลชนก สุทธิวาทนฤพุฒิ และคณะ,2547:2)

### 1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับ

ทราบแนวทางการประยุกต์ระบบต้นทุนกิจกรรมกับธุรกิจโลจิสติกส์ ในจังหวัดเชียงใหม่  
เพื่อคำนวณต้นทุนดำเนินงานแยกตามกิจกรรม



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Copyright© by Chiang Mai University  
All rights reserved